

MEĐUNARODNA KONFERENCIJA O NESTALIMA – BEZ PRAVIH ODGOVORA

 www.stina.hr/2025/10/05/medunarodna-konferencija-o-nestalima-bez-pravih-odgovora/

Na marginama Opće skupštine UN u zajedničkoj organizaciji Hrvatske i Švicarske (a uz kosponzorstvo Crne Gore , Kuvajta i Poljske) održana je konferencija „Nestale osobe u oružanim sukobima: Unapređenje potrage za odgovorima“ . Hrvatski ministar vanjskih poslova i europskih integracija Grlić Radman u svom uvodnom izlaganju istakao je da je problem nestalih najteže i najtužnije neriješeno humanitarno pitanje koje proizlazi iz našeg Domovinskog rata, ali koju nažalost dijelimo s mnogim zemljama i narodima diljem svijeta. Upravo stoga Hrvatska je spremna svoje prakse o tim pitanjima dijeliti s drugima pa je tako nedavno svoju stručnost ponudila i Siriji . No unatoč visokoj važnosti teme i samoga skupa i oficijelno i medijski sam problem koji je vrhunaravno humanitarno pitanje , ali koji ima i svoje pravne, političke i međunarodne reperkusije ostao je na margini javnosti bez informacija o tome što je i da li je nešto novo i važno rečeno što bi nama koristilo u radu na traženju nestalih, možda u novim tehnologijama ili metodologijama, možda o načinima prevladavanja problema u suradnji na traženju nestalih .

Na marginama zasjedanja Opće skupštine Organizacije Ujedinjenih nacija, 24. rujna je održan je „događaj na visokoj razini o nestalim osobama u oružanim sukobima, posvećen unapređenju potrage za odgovorima“, kako ga je u svom govoru na Skupštini, nazvao predsjednik Republike Zoran Milanović, odnosno „popratni događaj visokog profila“, kako to piše u objavi Ministarstva vanjskih i evropskih poslova. Riječ je o skupu pod nazivom

“Missing Persons in Armed Conflict: Advancing the Search for Answers”, kako to piše u službenoj objavi MVEP-a (unatoč Zakonu o Hrvatskom jeziku), odnosno, hrvatski rečeno „Nestale osobe u oružanim sukobima: Unapređenje potrage za odgovorima“ (kako nam je to na hrvatski preveo Google prevoditelj), kojem je, po riječima predsjednika Milanovića Hrvatska bila domaćin, a po izvještajima „Jutarnjeg lista“, HRT-a, Tv N1, „Novog lista“ i još nekih medija, čiji je izvor uglavnom HINA, skup su „zajednički organizirale Hrvatske i Švicarska, u sjedištu u UN-a, uz kosponzorstvo Crne Gore, Poljske i Kuvajta“. Inače, o održavanju samog skupa nema riječi čak ni u najavi putovanja ministra Gordana Grlić Radmana u Sjedinjene Američke Države od 19. do 24. rujna 2025. godine (<https://mvep.gov.hr/ministar-grlic-radman-na-80-zasjedanju-opce-skupstine-ujedinjenih-naroda/275993>), iako se spominje niz sastanaka, skupova, radnih posjeta i bilateralnih sastanaka.

O tom skupu, što se na njemu govorilo i što se zaključilo nema spomena ni na stranicama Ministarstva hrvatskih branitelja, stožernog tijela u Hrvatskoj kada je u pitanju problematika nestalih osoba u Domovinskom ratu.

DOGAĐAJ VISOKE RAZINE

O konkretnijem toku zbivanja i sadržaju možemo tek nešto nazrijeti iz govora predsjednika Milanovića i obavijesti MVEP-a. Pritom je predsjednik, u okviru kontekstualiziranja teme, tek najavio skup: „U Hrvatskoj, desetljećima nakon Domovinskog rata, obitelji još uvijek tragaju za 1.744 nestale osobe, to nisu samo brojevi već ljudske duše. Kao supredsjedateljica Globalne alijanse za nestale, Hrvatska se oslanja na svoje bolno iskustvo kako bi povećala globalnu vidljivost ovog pitanja, podijelila dobre prakse i ojačala suradnju. Pravda usmjerena na preživjele ugrađena je u naše zakonodavstvo i potičemo druge da slijede taj put. Također dijelimo hrvatski model traženja nestalih osoba. On počiva na učinkovitoj međuresornoj suradnji te na sveobuhvatnom i transparentnom pristupu bez diskriminacije, u skladu s najvišim međunarodnim standardima. Imajući to na umu, Hrvatska je ponosna što će kasnije danas, na marginama sjednice, biti domaćin događaja na visokoj razini o nestalim osobama u oružanim sukobima, posvećenog unapređenju potrage za odgovorima“, kazao je predsjednik Milanović.

U obavijesti MVEP-a, ova tema, koja predstavlja „otvorenu ranu iz Domovinskog rata“ i koja je „najviša razina prioriteta djelovanja Ministarstva hrvatskih branitelja“, ujedno jedno od „ključnih pitanja hrvatsko-srpskih odnosa“ tretira se vrlo šturo, kao jedna od tema iz bogatog ministrovog programa. Tako se navodi kako je „važnost teme nestalih osoba u oružanim sukobima posebno istaknuta na popratnom događaju visokog profila ‘Missing Persons in Armed Conflict: Advancing the Search for Answers’. Oslanjajući se na hrvatsko iskustvo iz Domovinskoga rata, ministar je naglasio kako je pravo obitelji na istinu civilizacijska obveza i trajni humanitarni prioritet. Predstavljeno je hrvatsko integrirano modeliranje potrage u suradnji s međunarodnim partnerima, uz poruku da potraga za nestalima mora ostati u središtu mirovnih i poslijeratnih procesa“. I to je sve.

SKROMNI TRETMAN

Iz spomenutih medija saznajemo kako je Grlić Radman uvodno, između ostalog, kazao da „obitelji nestalih osoba iz Domovinskog rata zaslužuju znati istinu“ te da je to „na vrhu hrvatskih humanitarnih prioriteta“. „Ovo ostaje najteže i najtužnije neriješeno humanitarno pitanje koje proizlazi iz našeg Domovinskog rata. I više je nego primjereno da ta tema pripada samom vrhu naših humanitarnih prioriteta. Ovo je nažalost priča koju dijelimo s mnogim zemljama i narodima diljem svijeta, nismo iznimka“, rekao je Grlić Radman.

On je dodao je da je to i bio razlog za organizaciju događaja, za kojeg su iz Ministarstva europskih i vanjskih poslova rekli da mu je svrha jačanje međunarodnih napora u pronalaženju nestalih u oružanim sukobima, pružanje odgovora obiteljima te unaprjeđenje provedbe međunarodnog humanitarnog prava. „Odgovori o konačnoj sudbini nestalih je nešto što duboko dugujemo njihovim bližnjima, zaslužuju znati istinu čak i ako ona znači informacije o sudbini i posmrtnim ostacima“, kazao je Grlić Radman.

Ističući da je Hrvatskoj rat 1990-ih nametnut te da se njegove grube posljedice osjećaju još i danas naveo je da je prema podacima hrvatskih institucija tokom Domovinskog rata više od 14.000 osoba izgubilo živote, od kojih 402 djece. Također, više od 30.000 osoba je ozlijeđeno, a tisuće naših sugrađana je nestalo. Naglasio je da je Hrvatska već tijekom rata započela institucionalno djelovanje radi potrage za nestalim osobama te da su tokom godina, mnogi slučajevi riješeni, ali da 2025. godine Hrvatska i dalje traga za 1744 nestale osobe.

Na kraju je poručio da Hrvatska, u sklopu vlastitih doprinosa na globalnoj razini, nudi svoj model potrage za nestalim osobama. „Više smo nego spremni dijeliti te prakse sa svima zainteresiranima“, kazao je Grlić Radman, dodajući da je nedavno Hrvatska svoju stručnost ponudila vladi Sirije.

Na žalost, ni u novinskim napisima, ni u drugim medijima nismo mogli čuti ni pročitati što su o ovoj temi rekli suorganizatori iz Švicarske, da ne spominjemo kao sponzore Crnu Goru, Poljsku i Katar, od kojih bi nam, svakako, naročito interesantno bilo čuti razmišljanja predstavnika Crne Gore, koji također tragaju za svojim nestalima iz istog ratnog sukoba, kao i Hrvatska.

NEODGOVORENA PITANJA

Izvještaji koji se citiraju objavljeni su na portalima 24. rujna. Dan kasnije, na televizijama s nacionalnim frekvencijama mogli smo vidjeti šaroliku sliku. Tako RTL ni u glavnom dnevniku ni u večernjim vijestima nije toj temi posvetio vrijeme. Nova Tv u glavnom dnevniku posvećuje minut i sedam sekundi i to u 21. minuti. HTV u glavnom dnevniku u 27. minuti ovom događaju posvećuje 35 sekundi, ali na tu vijest „lijepi“ dvoipol minutni izvještaj o pronalasku nove, primarne, grobnice. Riječ je o posmrtnim ostacima triju muških osoba srednje i mlađe životne dobi, koje su ubijene iz vatrenog oružja. Grobnica je pronađena stotinjak metara od Spomen doma Ovčara. Inače, na području Vukovarsko-srijemske županije još se traga za 445 osoba, a na području grada Vukovara za 332 osobe. Ministar hrvatskih branitelja Tomo Medved, koji je prisustvovao tom događaju kazao je da se nikada neće prestati tražiti nestale iz Domovinskog rata.

Sve u svemu, glede događaja u New Yorku vrlo skromno, skoro zanemarivo. Način objave, vrijeme i prostor posvećeni tom događaju, čija bi važnost trebala biti čitljivom temeljem činjenice da se odvija na margini Opće skupštine UN-a, uz međunarodnu suorganizaciju i kosponsorstvo, ukazuju da nešto, vezano za taj skup „ne štima“. Takav događaj, koji se, kada je u pitanju Hrvatska, bavi jednim od ključnih problema, koji zadire ne samo u emocije, koji je vrhunjavno humanitarno pitanje, ali koji ima i svoje pravne, političke i međunarodne reperkusije, poglavito s Hrvatskoj susjednim zemljama, nije nikoga ponukao da se više raspita o tom događaju, da razmotri što je još rečeno: možda nešto novo i važno što bi nama koristilo u radu na traženju nestalih, možda u novim tehnologijama ili metodologijama, možda o načinima prevladavanja problema u suradnji na traženju nestalih. Možda i da se čuje što to Hrvatska nudi u načinu rješavanja problema i što je to konkretno što se ponudilo Siriji. Odnosno, kako to možemo ponuditi Siriji, a ne možemo sa susjedima postići dogovor o prevladavanju problema. Da se itko zapita kada će se (i da li ikada) otkriti sudbina svih nestalih ako se nastavi dosadašnjim tempom. Ništa od toga. Mediji kao da su i ovaj put odradili posao izvijestivši da se nešto dogodilo, kao da to nisu mogli izbjeći i krenuli dalje. Što nam to kao društvu govori o odnosu prema ovom problemu? Što to govori svima nama kojima je stalo da se istina pronađe i otkrije, a pogotovo onima koji su osobno vezani bolom gubitka svojih najbližih, da nestali budu otkriveni i dobiju svoje zadnje počivalište, da obitelji konačno nađu spokoj, a da društvo zatvori jednu tešku i bolnu stranicu, ne radi zaborava, nego da se mirnije može okrenuti budućnosti.

Autor: Pero Jurišin tekst objavljen 5.10.2025. godine

Tekst je dio serijala projekta „ Problem nestalih osoba u Domovinskom ratu – k istini, a protiv političkih manipulacija „ koji se realizira uz financijsku podršku Agencije za elektroničke medije u okviru Programa ugovaranja novinarskih radova u elektroničkim publikacijama – poticanje kvalitetnog novinarstva za 2025. godinu

